

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **X. Y.**, zastoupen Mgr. Bc. Filipem Schmidtem, LL. M., advokátem se sídlem Španělská 770/2, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3. 3. 2025, č. j. 21 Az 15/2024-56,

t a k t o :

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3. 3. 2025, č. j. 21 Az 15/2024-56, **s e r u š í**.
- II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 26. 4. 2024, č. j. OAM-488/VL-18-P15-PD4-R32009, **s e r u š í** a věc **s e v r a c í** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je p o v i n e n** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 20 497 Kč do šedesáti (60) dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám Mgr. Bc. Filipa Schmidta, LL. M., advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Průběh dosavadního řízení

[1] Rozhodnutím ze dne 19. 5. 2010, č. j. OAM-488/VL-18-K01-2009, udělil žalovaný žalobci doplňkovou ochranu podle § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v relevantním znění (dále jen „zákon o azylu“), neboť dospěl k závěru, že by žalobce mohl být v případě návratu do země původu vystaven mučení, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu, a to v souvislosti se svou žádostí o mezinárodní ochranu podanou v ČR. Z informace MZV ČR ze dne 28. 5. 2009, č. j. 108316/200-LPTP, žalovaný zjistil, že uzbecké orgány považují uzbecké státní příslušníky, kteří v jiném státě požádali o azyl či mezinárodní ochranu, za vlastizrádce a po jejich návratu do Uzbekistánu je postihují různými způsoby, od psychického nátlaku až po uvěznění, a to v závislosti na právní

kvalifikaci jejich jednání. Jsou známy případy, kdy neúspěšní žadatelé o azyl či mezinárodní ochranu byli odsouzeni k trestům odnětí svobody v délce až patnácti let za jiné trestné činy, o nichž tvrdili, že se jich nikdy nedopustili. Uzbecké orgány dále bedlivě sledují v podstatě každou osobu, která se po delším pobytu v zahraničí vrací do Uzbekistánu. Ačkoliv v uzbeckém právním řádu *de iure* neexistuje právní předpis, který by umožňoval postihnout vlastního státního příslušníka výlučně za to, že v jiném státě požádal o azyl či mezinárodní ochranu, *de facto* uzbecké orgány zpravidla naleznou ustanovení trestního zákoníku, jež jim umožní takového žadatele trestně stíhat. Žalovaný přihlédl rovněž k rodinné situaci žalobce a ke skutečnosti, že žalobce opustil zemi původu deset let před zmiňovaným rozhodnutím žalovaného. Žalovaný též zohlednil, že žalobce je ruské národnosti a pravoslavného vyznání, tedy příslušníkem etnické i náboženské menšiny v zemi původu, přičemž za těchto okolností by se mu podle žalovaného po tak dlouhém pobytu v zahraničí nepochybně nepodařilo svůj návrat do země původu utajit.

[2] Žalovaný následně rozhodnutími ze dne 1. 9. 2011, č. j. OAM-488/VL-18-K02-PD1-2009, ze dne 21. 8. 2013, č. j. OAM-488/VL-18-HA03-PD2-2009, a ze dne 18. 8. 2015, č. j. OAM-488/VL-18-P16-PD3-2009, podle § 53a odst. 4 zákona o azylu žalobci vždy prodloužil doplňkovou ochranu o dalších 24 měsíců. Ve všech uvedených rozhodnutích žalovaný shodně konstatoval, že důvody, pro které byla žalobci doplňková ochrana udělena, nadále trvají, neboť v zemi původu nedošlo k podstatné změně situace.

[3] Dne 14. 8. 2017 podal žalobce další žádost o prodloužení doplňkové ochrany, kterou odůvodnil tím, že má nadále obavy o svůj život i o životy členů své rodiny. Během pohovoru k této žádosti, konaného dne 8. 3. 2018, žalobce dále upřesnil, že situace v zemi původu se podle jeho názoru nezměnila. V Uzbekistánu nadále pobývá žalobcova matka, které nebyl vydán cestovní doklad právě z toho důvodu, že v ČR žádala o mezinárodní ochranu. V Uzbekistánu žije rovněž žalobcův bratr, jenž byl z ČR vyhoštěn a v současné době pobývá v T. společně s matkou. Žalobce s oběma po delší dobu nebyl v kontaktu. Žalobcova manželka se synem žijí od roku 2002 v D., zatímco žalobce bydlí v P. na ubytovně a za rodinou dojíždí zpravidla o víkendech, neboť v D. pro něj není pracovní uplatnění. Manželka žalobce podala žádost o povolení k trvalému pobytu, které jí však nebylo uděleno. Na dotaz týkající se jeho odsouzení k trestu odnětí svobody v letech 2006 a 2015 žalobce uvedl, že trest odnětí svobody mu byl uložen pouze v roce 2006, a to za loupežné přepadení, při němž spolu s dalšími osobami „vzali spravedlnost do vlastních rukou“ vůči podnikateli, který jim měl dlužit peníze. V roce 2015 mu byl uložen pouze podmíněný trest za krádež mobilního telefonu.

[4] Žalovaný rozhodnutím ze dne 12. 6. 2019, č. j. OAM-488/VL-18-P15-PD4-2009, žalobci podle § 53a odst. 4 zákona o azylu doplňkovou ochranu neprodloužil, neboť dospěl k závěru, že důvody pro její udělení pominuly. Uvedl, že v Uzbekistánu došlo k zásadní změně politické a bezpečnostní situace, která se promítla i do možností vycestování a návratu uzbeckých státních příslušníků do země původu. Uzbečtí občané již podle žalovaného bez dalšího nečelí závažným problémům ani skutečnému nebezpečí vážné újmy v důsledku svého dlouhodobého pobytu v zahraničí či v souvislosti s podáním žádosti o mezinárodní ochranu či azyl v jiném státě. Žalovaný měl rovněž za to, že ani žalobcova matka nebo žalobcův bratr, kteří se do Uzbekistánu vrátili po několikaletém pobytu v ČR, nebyli ze strany uzbeckých orgánů nijak postiženi. Tvzení žalobce, že jeho matce nebyl

pokračování

v zemi původu z důvodu jejího předchozího pobytu v ČR vydán cestovní doklad, žalovaný odmítl jako nepodložené a neodůvodněné. Ze stejného důvodu nepřisvědčil ani tvrzení žalobce, že uzbeckí státní příslušníci po určité době pobytu v zahraničí ztrácejí své občanství. Žalobcově tvrzení, že je pro něj Uzbekistán cizí zemí, nemá tam žádné zázemí a v případě návratu by se ocitl bez domova, žalovaný vyhodnotil jako nedůvodné a účelové. Dále žalovaný konstatoval, že rodinné vazby žalobce v ČR nepředstavují důvod pro udělení ani prodloužení doplňkové ochrany, neboť obě žalobcovy děti jsou již zletilé a žalobce s nimi ani s manželkou nežije ve společné domácnosti, nýbrž za nimi dojíždí z ubytovny pouze o víkendech. Žalovaný rovněž poukázal na to, že žalobce ani jeho rodina se po dlouholetém pobytu v ČR nepokusili zajistit si zde jinou, dlouhodobější formu pobytového oprávnění. Žalobce měl podle žalovaného potíže s integrací v České republice, a to zejména s ohledem na jeho opakovanou závažnou trestnou činnost.

[5] Žalobce proti tomuto rozhodnutí podal žalobu, kterou Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 20. 11. 2019, č. j. 16 Az 38/2019-27, zamítl. Nejvyšší správní soud však ke kasační stížnosti žalobce rozsudkem ze dne 2. 6. 2020, č. j. 10 Azs 428/2019-36, zrušil jak rozhodnutí žalovaného, tak i rozsudek městského soudu a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud shledal rozsudek městského soudu nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů, neboť se nevypořádal se stěžejní žalobní argumentací. Ta spočívala v tvrzení žalobce, že se v Uzbekistánu „*nezměnily zásadním způsobem okolnosti, pro které mu byla udělena doplňková ochrana*“, a že mu proto při návratu do země původu nadále hrozí vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu. Současně Nejvyšší správní soud konstatoval, že skutková zjištění, z nichž žalovaný vycházel, neměla oporu ve správním spise, přičemž městský soud tuto vadu nesprávně přehlédl. Nejvyšší správní soud dále zdůraznil, že v řízení o prodloužení doplňkové ochrany nese důkazní břemeno správní orgán, a to ohledně prokázání toho, zda se okolnosti, které vedly k původnímu udělení doplňkové ochrany, významně a dlouhodobě změnila natolik, že cizinci již nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy. Z informací o zemi původu, které měl žalovaný k dispozici, však taková významná změna poměrů neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu navracejících se do Uzbekistánu nevyplývala. Naopak z těchto informací bylo patrné, že Ministerstvo zahraničních věcí České republiky nedisponuje bližšími poznatky o jejich situaci a že tito navrátilci mohou mít nadále potíže zejména se získáním cestovních dokladů a s vycestováním, a to i přesto, že uzbecká legislativa takové formální překážky výslovně nestanoví. Závěr žalovaného o tom, že došlo k řadě zásadních změn, a to i ve vztahu k možnostem vycestování a návratu konkrétních uzbeckých státních příslušníků do země původu, které mají tento proces významně zjednodušovat a vylučovat existenci vážné újmy, označil Nejvyšší správní soud za rozporný se správním spisem a částečně nepřezkoumatelný. Stejně tak neobstál postup žalovaného ani městského soudu při hodnocení tvrzení týkajících se žalobcovy matky, která měla mít problémy se získáním cestovního dokladu; žalovaný tato tvrzení bez dalšího odmítl jako neodůvodněnou spekulaci, ačkoli měl k dispozici informace o zemi původu, jež jim nasvědčovaly.

[6] Následně žalovaný rozhodnutím ze dne 30. 11. 2021, č. j. OAM-488/VL-18-P15-PD4-R2-2009, žalobci podle § 53a odst. 4 zákona o azylu doplňkovou ochranu opět neprodloužil, neboť dospěl k závěru, že žalobci již nehrozí skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu. Svůj závěr opřel o nově shromážděné informace o politické a bezpečnostní situaci a o stavu dodržování lidských práv v Uzbekistánu. Konkrétně vycházel zejména z

překlady vybraných částí informace MZV Spojených států amerických „*Zpráva o dodržování lidských práv za rok 2020*“ v Uzbekistánu ze dne 30. 3. 2021, dále z informace norského Centra informací o zemích původu (LANDINFO) „*Uzbekistán – Změny v oblasti lidských práv*“ ze dne 20. 12. 2019, z informace Centra informací o zemích původu a analýzy v oblasti migrace (Lifos) švédské Migrační rady „*Uzbekistán – Migrace a návrat*“ ze dne 14. 12. 2020 a z informace MZV ČR ze dne 20. 4. 2021, č. j. 106865-6/2021-LPTP. Na základě těchto nově obstaraných informací o zemi původu žalovaný uzavřel, že od doby udělení a posledního prodloužení doplňkové ochrany došlo v Uzbekistánu k řadě zásadních změn, a to jak v politické a bezpečnostní situaci, tak v možnostech vycestování a návratu uzbeckých státních příslušníků do země původu. Podle žalovaného již běžní občané, kteří nebyli v minulosti předmětem zájmu státních orgánů a ze země původu vycestovali legálně, bezdalšího nečelí nebezpečí vážné újmy ani v důsledku dlouhodobého pobytu v zahraničí či podání žádosti o mezinárodní ochranu. Přestože žalovaný připustil, že neúspěšní žadatelé o mezinárodní ochranu mohou být po návratu do země původu vystaveni výsledkům bezpečnostními složkami, povinnosti vysvětlovat důvody podání žádosti o mezinárodní ochranu či určité formě diskriminace, uzavřel, že s ohledem na změny režimu v Uzbekistánu (související se změnou na postu prezidenta republiky, kdy v roce 2016 po smrti dosavadního diktátora Islama Karimova byl prezidentem zvolen umírněnější, byť stále autoritářský vůdce Šavkat Mirzijojev), rozsah migrace a individuální situaci žalobce nelze rozumně předpokládat, že by právě žalobci hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy. Žalovaný dále konstatoval, že v případě návratu uzbeckých státních příslušníků do země původu sám neinformuje tamní orgány o skutečnosti, že dotyčné osoby žádaly v ČR o mezinárodní ochranu, přičemž tato skutečnost nevyplývá ani z dokladů, které jsou jim v této souvislosti vydávány.

[7] Proti tomuto rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu k městskému soudu, který ji shledal důvodnou a rozsudkem ze dne 21. 9. 2023, č. j. 2 Az 2/2022-25, napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Městský soud dospěl k závěru, že žalovaný ani v novém rozhodnutí nedostal povinností vyplývajícím ze zrušujícího rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 6. 2020, č. j. 10 Azs 428/2019-36. Podle městského soudu žalovaný neunesl důkazní břemeno ohledně prokázání podstatné a trvalé změny okolností v zemi původu, která by odůvodňovala závěr, že žalobci již nehrozí vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu. Závěry žalovaného označil městský soud za účelové, neboť žalovaný opakovaně opomíjel podstatné informace obsažené v jím obstaraných podkladech, zatímco akcentoval pouze ty jejich části, které podporovaly jeho závěr o pozitivních změnách v Uzbekistánu. Městský soud se podrobně zabýval informacemi o zemi původu, z nichž žalovaný vycházel, a výslovně upozornil na skutečnost, že pouze dvě z pěti výše uvedených zpráv se přímo vztahují k situaci neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do země původu, konkrétně jde o informaci MZV ČR ze dne 20. 4. 2021 a o informaci Lifos. Z těchto podkladů podle městského soudu vyplývá, že přes jisté pozitivní změny zejména v pohledu na migraci související s výše popsáním uvolněním dosavadního režimu v Uzbekistánu uzbecké státní orgány nadále sledují pohyb svých občanů v zahraničí, že se snaží identifikovat případy, kdy uzbečtí státní příslušníci podali žádost o mezinárodní ochranu, a že neúspěšným žadatelům o mezinárodní ochranu mohou po návratu do země původu hrozit výsledky Službou národní bezpečnosti, povinnost zdůvodňovat podání žádosti o azyl, diskriminace, například při hledání zaměstnání, či dokonce věznění. Současně z těchto informací plyne, že Uzbekistán, i vzhledem k tomu, že jde o jeden z nejzkorumpovanějších států světa, je charakteristický nepředvídatelností a

pokračování

svévolností výkonu státní moci, přičemž v podstatě každý, kdo pobýval delší dobu v zahraničí, se může po návratu ocitnout v postavení potenciálního terče této svévole. Na tomto základě městský soud uzavřel, že se situace v Uzbekistánu ve vztahu k osobám, které v zahraničí požádaly o mezinárodní ochranu, významně a trvale nezlepšila a že závěry žalovaného o zásadních změnách umožňujících bezpečný návrat žalobce jsou v rozporu s obsahem správního spisu. Městský soud dále shledal důvodnou i námitku žalobce týkající se možného odebrání uzbeckého státního občanství. Městský soud proto uzavřel, že skutkový stav, z něhož žalovaný při vydání napadeného rozhodnutí vycházel, je v rozporu se správním spisem. Městský soud uložil žalovanému, aby v dalším řízení znovu posoudil, zda se situace v Uzbekistánu ve vztahu k osobám, které v zahraničí požádaly o mezinárodní ochranu, podstatně a trvale změnila natolik, že žalobci již nehrozí vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu, a pokud dospěje k závěru, že taková podstatná a trvalá změna nastala, aby takovou skutečnost prokázal.

[8] V dalším řízení žalovaný provedl s žalobcem dne 19. 2. 2024 doplňující pohovor, při němž žalobce uvedl, že důvody jeho žádosti o prodloužení doplňkové ochrany zůstávají nezměněny. Podle jeho vyjádření se situace v Uzbekistánu od posledního pohovoru uskutečněného v roce 2018 zásadně nezměnila, s výjimkou zhoršení přístupu k osobám ruské národnosti v souvislosti s válkou na Ukrajině. Žalobce zopakoval, že v zemi původu čelil etnickým problémům právě z důvodu své ruské národnosti. Žalobce dále vypověděl, že mu hrozí postih rovněž z toho důvodu, že se po dobu pobytu v ČR neregistroval u příslušného zastupitelského úřadu Uzbekistánu. Jeho matka, která nadále žije v Uzbekistánu, si podle žalobce stěžuje na neochotu úřadů poskytovat jí pomoc a na negativní přístup okolí, byť k žádným fyzickým potyčkám ani k problémům s policií v jejím případě nedošlo. V případě návratu do země původu se žalobce obává zejména problémů se státními orgány v souvislosti s nenahlášením pobytu na zastupitelském úřadu a dále potíží vyplývajících z jeho národnosti. Součástí správního spisu je rovněž vyjádření Velvyslanectví Republiky Uzbekistán v Berlíně ze dne 3. 5. 2021, podle něhož má žalobcův syn státní občanství Uzbekistánu, avšak nebyl mu vydán uzbecký cestovní pas. Uzbecké cestovní pasy jeho rodičů, tj. žalobce a jeho manželky, jim byly podle tohoto vyjádření vydány dne 5. 8. 2000. Žalovaný dále do správního spisu doplnil následující informace o zemi původu: informace OAMP MV „Uzbekistán. Bezpečnostní a politická situace v zemi. Vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv“ ze dne 13. 3. 2024, informace MZV ČR „Uzbekistán. Situace neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti. Návrat do vlasti po dlouhodobém pobytu v zahraničí“ ze dne 10. 1. 2024 a ze dne 3. 8. 2022, informace MZV ČR „Pozbytí občanství Republiky Uzbekistán. Postavení osob bez státní příslušnosti“ ze dne 10. 1. 2024 a ze dne 16. 5. 2022, informace MZV ČR „Uzbekistán. Činnost policie ve vztahu k ochraně práv občanů. Činnost úřadu ombudsmana“ ze dne 1. 3. 2024.

[9] Žalovaný následně nyní posuzovaným rozhodnutím ze dne 26. 4. 2024, č. j. OAM-488/VL-18-P15-PD4-R3-2009, žalobci podle § 53a odst. 4 zákona o azylu doplňkovou ochranu opět neprodloužil. Žalovaný uvedl, že v Uzbekistánu došlo k podstatným a trvalým změnám okolností, v jejichž důsledku již ve vztahu k žalobcem tvrzeným obtížím není další poskytování doplňkové ochrany nezbytné. Podle žalovaného z obstaraných informací o zemi původu vyplývá, že v Uzbekistánu neexistuje právní úprava, která by postihovala neúspěšné žadatele o mezinárodní ochranu. Současně v zemi proběhly reformy spojené s popisovanými politickými změnami, mj. došlo ke zrušení výjezdních víz. Neexistuje již

ani povinnost registrace občanů Uzbekistánu na jeho zastupitelských úřadech, v důsledku čehož stát nemá detailní přehled o pobytech svých občanů v zahraničí. Žalovaný dále uvedl, že pokud žadatelé o mezinárodní ochranu nevykonávali činnost zaměřenou proti uzbeckému režimu, nemá zastupitelský úřad ČR v Taškentu (ani po konzultaci s kolegy ze zastupitelských úřadů jiných členských zemí EU v Uzbekistánu či s nejmenovanou zástupkyní agentury FRONTEX) informace o tom, že by tyto osoby byly po návratu do země původu vystaveny zvláštním postihům. V této souvislosti žalovaný konstatoval, že žalobce neučinil žádné kroky, na jejichž základě by jej bylo možné považovat za osobu potenciálně nepohodlnou uzbeckému režimu. Žalovaný rovněž poukázal na informace, podle nichž nejsou známy případy odebrání uzbeckého státního občanství osobám, které nesplnily povinnost registrace na zastupitelském úřadu. Naopak jsou známy případy osob, které se do konzulárního systému nezapsaly ani po desítky let, přijaly jiné státní občanství, a přesto o uzbecké občanství nepřišly. K odebrání státního občanství dochází individuálně, neboť kontrola evidence není systematická a rozhodnutí v této věci podléhá podpisu prezidenta republiky. S ohledem na značný počet uzbeckých státních příslušníků žijících dlouhodobě v zahraničí, odhadovaný na dva až tři miliony osob, přičemž značná část z nich povinnost registrace rovněž neplní, nepovažuje žalovaný riziko ztráty uzbeckého státního občanství v případě žalobce za reálné.

[10] Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce opět žalobu k Městskému soudu v Praze, který ji shora uvedeným rozsudkem ze dne 3. 3. 2025, č. j. 21 Az 15/2024-56, zamítl. Návrh na provedení účastnického výsledku žalobce městský soud shledal nadbytečným, neboť žalobce měl možnost se k věci dostatečně vyjádřit ve správním řízení i v žalobě a nebylo specifikováno, jaká konkrétní skutková tvrzení by měla být tímto důkazem prokazována. Městský soud se poté zabýval námitkou, podle níž žalovaný nerespektoval závazný právní názor soudů a nesprávně zúžil důvody, pro které byla žalobci udělena doplňková ochrana. V této souvislosti soud poukázal na původní rozhodnutí žalovaného o udělení doplňkové ochrany, v němž žalovaný výslovně uvedl, že obavy žalobce související s jeho národností a náboženstvím neshledal důvodnými. Doplňková ochrana byla žalobci udělena výlučně z toho důvodu, že mu v případě návratu do země původu mohlo v souvislosti s jeho žádostí o mezinárodní ochranu podanou v zahraničí hrozit mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání. Okolnosti týkající se rodinné situace žalobce, doby uplynulé od opuštění země původu a jeho příslušnosti k etnické a náboženské menšině soud vyhodnotil jako podpůrné, nikoli samostatné důvody udělení doplňkové ochrany.

[11] K námitce žalobce, podle níž žalovaný v jednom z předchozích rozhodnutí zmiňoval výsledky státními bezpečnostními složkami, zatímco v nyní přezkoumávaném rozhodnutí tuto skutečnost nezohlednil, městský soud zdůraznil, že z informací o zemi původu je patrný dlouhodobý vývoj v přístupu uzbeckých státních orgánů k neúspěšným žadatelům o mezinárodní ochranu. Zatímco podle starších zpráv úřady nahlížely na tyto osoby jako na vlastizrádce a hrozily jim tudíž závažné postihy, pozdější informace hovořily již jen o selektivních výsledcích či administrativních obtížích. Nejnovější informace o zemi původu z let 2022 a 2024 pak neobsahují žádné poznatky o tom, že by „běžní“ neúspěšní žadatelé o mezinárodní ochranu byli po návratu do Uzbekistánu vystaveni zvláštním postihům či diskriminaci. Městský soud zdůraznil, že pokud by dřívější praxe přetrvávala, jistě by se o ní zastupitelský úřad v Taškentu v nejnovějších zprávách zmínil. Tento úřad přitom podle soudu dlouhodobě disponuje konkrétními informacemi a své závěry neopírá pouze o vlastní

pokračování

poznatky, nýbrž též o konzultace s dalšími zastupitelskými úřady členských států EU a se zástupkyní agentury FRONTEX. Postup žalovaného, který vycházel ze dvou nejnovějších informací o zemi původu, proto považoval městský soud za správný, a námitku, že měl žalovaný vycházet i ze starších, již neaktuálních informací, soud neshledal důvodnou.

[12] Městský soud se neztotožnil ani s výhradami žalobce k použitým zdrojům informací o zemi původu. Ty vycházejí z informací poskytnutých zastupitelským úřadem v Taškentu, jejich zdroj je řádně identifikován a neexistuje důvod pochybovat o jejich věrohodnosti. Zahraniční zdroje nemají bez dalšího vyšší vypovídací hodnotu než zdroje vnitrostátní, přičemž posuzované informace „byly dodány osobami, které zastávaly či zastávají funkci ředitele Odboru lidských práv a transformační politiky Ministerstva zahraničních věcí ČR“. Městský soud připomněl, že ačkoli je vládnoucí režim v Uzbekistánu nedemokratický a autoritářský, neznamená to samo o sobě, že by všichni jeho občané měli nárok na mezinárodní ochranu; každý případ je nezbytně posuzovat individuálně. Z ničeho přitom nevyplývá, že by uzbecké státní orgány měly se žalobcem jednat způsobem dosahujícím intenzity mučení, nelidského či ponižujícího zacházení. Ani další námitky směřující proti informacím o zemi původu neshledal městský soud důvodnými.

[13] Městský soud se neztotožnil ani s výtkami žalobci k postupu žalovaného při vedení doplňujícího pohovoru. Odkaz žalovaného na dříve zrušené rozhodnutí sice soud označil za pochybení, avšak bez vlivu na zákonnost žalobou napadeného rozhodnutí jako celku. Za právně nevýznamnou považoval soud rovněž skutečnost, že žalobce je držitelem již neplatného cestovního dokladu. Existence rodinných vazeb podle něj sama o sobě nepředstavuje důvod pro udělení doplňkové ochrany a v tomto směru v projednávané věci nevyšly najevo žádné nové skutečnosti. Městský soud dále zopakoval, že pouhý výčet zákonných ustanovení bez jejich konkrétní aplikace na projednávaný případ nemůže být předmětem soudního přezkumu. Uzavřel proto, že napadené rozhodnutí žalovaného je přezkoumatelné, úvahy o zlepšení situace v Uzbekistánu jsou logicky odůvodněny a opřeny o dostatečné podklady. Ani osobní zkušenosti žalobcovy matky podle soudu nemohly zpochybnit závěr, že neúspěšným žadatelům o mezinárodní ochranu již v současnosti v Uzbekistánu nehrozí vážná újma.

II.

Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[14] Žalobce (stěžovatel) napadl rozsudek městského soudu kasační stížností, v níž především namítá, že i třetí rozhodnutí žalovaného o neprodloužení doplňkové ochrany je nepřezkoumatelné. Podle jeho názoru nejsou úvahy o podstatném a trvalém zlepšení situace v Uzbekistánu řádně a logicky odůvodněny, neodpovídají skutečné situaci v zemi původu a nejsou podloženy dostatečným dokazováním na základě relevantních informací o zemi původu. Rozhodnutí žalovaného podle stěžovatele vychází z nesprávně zjištěného skutkového stavu, přičemž městský soud se s touto žalobní námitkou náležitým způsobem nevypořádal a sám tak zatížil svůj rozsudek nepřezkoumatelností. Stěžovatel dále uvádí, že podklady, z nichž žalovaný vycházel, nesplňují požadavky kladené na informace o zemi původu, a to navzdory tomu, že vůči nim stěžovatel uplatnil konkrétní výtky. Žalovaný se podle něj rovněž zcela vyhnul hodnocení osobních zkušeností jeho rodinných příslušníků, zejména matky a syna, přičemž tuto vadu podle stěžovatele nezohlednil ani městský soud.

[15] Dle stěžovatele žalovaný neunesl důkazní břemeno ohledně existence podstatných a trvalých změn poměrů v Uzbekistánu a jeho závěry jsou účelové a založené na nesprávně zjištěném skutkovém stavu. Městský soud podle názoru stěžovatele navíc pominul části informací o zemi původu z předchozích řízení, které svědčily ve prospěch prodloužení doplňkové ochrany, a nevysvětlil, proč neshledal rozpory mezi závěry žalovaného a obsahem správního spisu. Městský soud pak nezákonným způsobem zúžil důvody, pro které byla stěžovateli původně udělena doplňková ochrana. Podle stěžovatele městský soud nesprávně vymezil tyto důvody, což se následně promítlo do chybných závěrů o tom, zda žalovaný unesl důkazní břemeno ohledně významné a dlouhodobé změny okolností v zemi původu. Současně stěžovatel namítá, že městský soud zaměnil řízení o prodloužení doplňkové ochrany s řízením o udělení mezinárodní ochrany. To se podle něj projevilo zejména úvahou, že nedemokratický a autoritářský režim v Uzbekistánu sám o sobě nezakládá nárok všech jeho občanů na mezinárodní ochranu. Taková úvaha je podle stěžovatele v řízení o neprodloužení již udělené doplňkové ochrany nepřipadná.

[16] Stěžovatel rovněž namítá porušení svých procesních práv, neboť městský soud neprovedl jeho účastnický výslech, ačkoli o jeho provedení výslovně požádal. Tvrdí, že chtěl soudu osobně sdělit své argumenty, zejména ve vztahu k rodinné situaci a začlenění do české společnosti, které považuje za relevantní již z hlediska původního udělení doplňkové ochrany. Stěžovatel též namítá, že městský soud nedostatečně posoudil možný zásah napadeného rozhodnutí do jeho práva na soukromý a rodinný život a dalších osobních vazeb vytvořených během jeho pobytu v ČR.

[17] Vzhledem k uvedenému stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud žalobou napadené rozhodnutí i rozsudek městského soudu zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[18] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že ji považuje za nedůvodnou, neboť podle jeho názoru neobsahuje argumentaci způsobilou zpochybnit zákonnost jeho postupu ani rozhodnutí městského soudu. Skutkový stav byl podle žalovaného zjištěn dostatečně, byly shromážděny odpovídající podklady a žádost stěžovatele o prodloužení doplňkové ochrany byla posouzena v souladu se zákonem, a to při zohlednění individuálních okolností jeho případu. Žalovaný dále uvedl, že městský soud se s žalobními námitkami vypořádal srozumitelně, přesvědčivě a v potřebném rozsahu. Není podle něj pravdou, že by došlo k nezákonnému zúžení důvodů, pro které byla stěžovateli udělena doplňková ochrana. Městský soud se podle žalovaného se všemi námitkami vypořádal. Žalovaný proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost (pokud ji neodmítne pro nepřijatelnost) zamítl.

III.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[19] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

pokračování

[20] Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí správních soudů jsou dostupná též na www.nssoud.cz). O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.*

[21] Stěžovatel v tomto případě namítá taková zásadní pochybení žalovaného i městského soudu (zejména pokud jde o posouzení změny situace navrátilců do Uzbekistánu), která by mohla mít dopad do jeho hmotněprávního postavení a která navíc nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná.

[22] Nejvyšší správní soud dále přistoupil k přezkoumání napadeného rozsudku městského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí městského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[23] Nejvyšší správní soud se předně zabýval vznesenou námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku, kterou ve své judikatuře posuzoval již mnohokrát. Nepřezkoumatelnost může být způsobena buďto nedostatkem důvodů, o které je rozhodnutí opřeno, anebo nesrozumitelností. Rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů především, pokud je zcela opomenuta některá z podstatných námitek účastníka řízení (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, publ. pod č. 787/2006 Sb. NSS, či ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004-74, publ. pod č. 116/2004 Sb. NSS). Nepřezkoumatelnost však na druhou stranu není projevem nenaplněné subjektivní představy účastníka řízení o tom, jak měl krajský (městský) soud rozhodnout, resp. jak podrobně by mu měl být rozsudek odůvodněn, ale objektivní překážkou, která kasačnímu soudu znemožňuje, aby ho

přezkoumal (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2017, č. j. 3 Azs 69/2016-24, a ze dne 27. 9. 2017, č. j. 4 As 146/2017-35). Soud nemusí reagovat na každou dílčí námitku, vypořádá-li se s podstatou a smyslem uplatněné žalobní argumentace; tento postup tak může konzumovat i vypořádání dílčích a souvisejících námitek, vytvoří-li ve svém souhrnu ucelenou argumentaci, z níž alespoň implicitně vyplývá, jak bylo o těchto námitkách uváženo (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2014, č. j. 7 Afs 85/2013-33). Za nepřezkoumatelná pro nesrozumitelnost pak lze považovat zejména ta rozhodnutí, z nichž nelze seznat, o jaké věci či jak bylo rozhodováno, jejichž výrok je v rozporu s odůvodněním, která neobsahují vůbec právní závěry vyplývající z rozhodných skutkových okolností nebo jejichž důvody nejsou ve vztahu k výroku jednoznačné (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003-130, publ. pod č. 244/2004 Sb. NSS).

[24] Rozsudek městského soudu vadou nepřezkoumatelnosti netrpí, jedná se o odůvodněné a srozumitelné rozhodnutí. Je z něj patrné, proč městský soud nepovažoval žalobní body za důvodné. Městský soud na stěžovatelovu argumentaci předloženou v žalobě v zásadě adekvátně reagoval, své závěry odůvodnil a relevantně argumentoval s uvedením skutkových a právních důvodů, nelze tak jeho rozsudek považovat za nepřezkoumatelný (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 12. 2021, č. j. 5 Azs 388/2020-45). Jinou věcí je správnost závěrů městského soudu, která bude posouzena níže.

[25] Podle § 53a odst. 4 zákona o azylu, v relevantním znění, žalovaný prodlouží „*dobu, po kterou je udělena doplňková ochrana, v případě, že osobě požívající doplňkové ochrany i nadále hrozí vážná újma (§ 14a) a nenastanou-li důvody pro její odejmutí (§ 17a)*“. Podle § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu se doplňková ochrana odejme, pokud „*okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí*“. Podle § 17a odst. 2 zákona o azylu, v relevantním znění, „*[p]ři posuzování důvodů uvedených v odstavci 1 ministerstvo přihlédne k tomu, zda změna okolností je tak významná a trvalé povahy, že osobě požívající doplňkové ochrany již nehrozí nebezpečí, že utrpí vážnou újmu. Dále se přihlédne k tomu, zda osoba požívající doplňkové ochrany uvede závažné okolnosti podložené předchozí vážnou újmu odůvodňující odmítnutí ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo, je-li osobou bez státního občanství, státu svého posledního trvalého bydliště*“.

[26] Podle čl. 16 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“), platí, že „*[s]tátní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti přestávají být osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu, jestliže okolnosti, které vedly k přiznání statusu doplňkové ochrany, přestanou existovat nebo se změní do té míry, že ochrany již není třeba*“. Dle čl. 16 odst. 2 kvalifikační směrnice „*[p]ři uplatňování odstavce 1 přihlížejí členské státy k tomu, zda je změna okolností natolik významná a dlouhodobá, že osoba, která má nárok na doplňkovou ochranu, již není vystavena reálnému nebezpečí vážné újmy*“. Podle čl. 16 odst. 3 kvalifikační směrnice se odstavec 1 téhož ustanovení „*nevztahuje na osobu, která má nárok na doplňkovou ochranu, jež je schopna uvést naléhavé důvody podložené předchozí vážnou újmu pro odmítnutí ochrany země své státní příslušnosti, nebo je-li osobou bez státní příslušnosti, pro odmítnutí ochrany země svého dosavadního pobytu*“. Dle čl. 19 odst. 1 kvalifikační směrnice „*členské státy odejmou, ukončí platnost nebo zamítnou prodloužení platnosti statusu doplňkové*

pokračování

ochrany, který byl přiznán vládním, správním, soudním nebo kvazisoudním orgánem státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, pokud již dotyčná osoba přestala být osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu podle článku 16“.

[27] Neprodlení doplňkové ochrany dle citovaných ustanovení je založeno na klauzuli *rebus sic stantibus*, tj. podstatné a trvalé (tedy nikoli pouze přechodné) změně okolností. České znění čl. 16 odst. 2 kvalifikační směrnice hovoří v této souvislosti nepřiliš přesně o změně okolností „významné a dlouhodobé“, ovšem danou cesační klauzuli týkající se ukončení doplňkové ochrany dle čl. 16 kvalifikační směrnice je třeba interpretovat v souvislosti s obdobnou cesační klauzulí dle čl. 11 odst. 1 písm. e) a f) a odst. 2 kvalifikační směrnice týkající se ukončení postavení uprchlíka pro změnu okolností v zemi původu. Zatímco jiné jazykové verze používají pro charakter změny těchto okolností v čl. 11 odst. 2 i v čl. 16 odst. 2 kvalifikační směrnice shodný výraz (např. anglická „non-temporary“, francouzská „non provisoire“, německá „nicht nur vorübergehend“), české znění směrnice v tom činí nedůvodný rozdíl, když v čl. 11 odst. 2 používá výraz „trvalá“ změna okolností, zatímco v čl. 16 odst. 2 výraz „dlouhodobá“ změna. Obdobně tomu bylo již v předchozí kvalifikační směrnici, v každém případě však výklad obou cesačních klauzulí musí odpovídat závěrům judikatury Soudního dvora EU, který ve vztahu k ukončení postavení uprchlíka z popisovaného důvodu již v rozsudku jeho velkého senátu ze dne 2. 3. 2010, *Abdulla a další*, C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, ECLI:EU:C:2010:105, zdůraznil, že „[p]ostavení uprchlíka zaniká, jestliže vzhledem k významné a trvalé povaze změn poměrů v dotčené třetí zemi přestaly existovat okolnosti odůvodňující obavy uprchlíka z pronásledování z některého z důvodů uvedených v čl. 2 písm. c) směrnice 2004/83, na základě kterých došlo k přiznání postavení uprchlíka, a uprchlík nemá ani jiné důvody k obavám z „pronásledování“ ve smyslu čl. 2 písm. c) směrnice 2004/83“ (důraz doplněn), a zcela obdobné závěry Soudní dvůr přijal i k ukončení doplňkové ochrany z téhož důvodu, když v rozsudku ze dne 23. 5. 2019, *Bilali*, C-720/17, ECLI:EU:C:2019:448, konstatoval, že tato změna okolností musí být „natolik významná a konečná, že dotčená osoba již není vystavena reálnému nebezpečí vážné újmy“ (důraz doplněn). Tomu ostatně odpovídá i citovaná dikce § 17a odst. 2 zákona o azylu, který rovněž používá výraz „trvalý“. Změna okolností ve smyslu čl. 16 odst. 2 kvalifikační směrnice přitom podle uvedeného rozsudku Soudního dvora „zpravidla vyplývá ze změny skutkových okolností ve třetí zemi, přičemž tato změna napravila příčiny, které vedly k přiznání statusu doplňkové ochrany“ (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2023, č. j. 7 Azs 115/2021-64).

[28] Základem řízení o žádosti o prodloužení doplňkové ochrany je tedy posouzení toho, zda se významně a trvale změnily okolnosti, pro které byla žadateli doplňková ochrana udělena, natolik, že již mu z tohoto důvodu skutečné nebezpečí vážné újmy nehrozí, a zda zároveň žadateli nyní nehrozí toto nebezpečí vážné újmy z důvodů jiných (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 2. 2021, č. j. 7 Azs 249/2020-29, ze dne 27. 5. 2021, č. j. 8 Azs 254/2020-80, či ze dne 25. 2. 2022, č. j. 8 Azs 155/2020-76). Z dikce citovaného § 53a odst. 4 zákona o azylu pak plyne, že je presumováno trvání původních důvodů pro udělení doplňkové ochrany do doby, než je prokázán opak. Žalovaný proto nese v této otázce důkazní břemeno, tedy pro případ neprodlení doplňkové ochrany musí prokázat, že se situace v zemi původu beneficiáře doplňkové ochrany stabilizovala do té míry, že ji lze považovat za trvalou, a že tato změna je zároveň natolik významné povahy, že dané osobě již nehrozí skutečné nebezpečí vážné újmy, a to ať již z důvodů, pro něž byla doplňková

ochrana původně udělena, či z důvodů jiných (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 Azs 15/2013-35). Přitom platí, že čím obecnější a neurčitější jsou důvody pro udělení doplňkové ochrany, tím obtížnější bude odůvodnit její neprodloužení, což však nemůže jít k tíži žadateli o prodloužení doplňkové ochrany (srov. např. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 23. 8. 2022, č. j. 34 Az 14/2021-42).

[29] K tomu je nezbytné dodat, že pokud i v řízení o udělení mezinárodní ochrany, kde je důkazní břemeno sdíleno mezi žalovaným a žadatelem o mezinárodní ochranu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, publ. pod č. 1749/2009 Sb. NSS), platí, že žalovaný je povinen si v každém případě zajistit relevantní, resp. adresné a zároveň důvěryhodné, objektivní a aktuální informace o zemi původu [srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008-81, publ. pod č. 1825/2009 Sb. NSS; čl. 4 odst. 3 písm. a) kvalifikační směrnice, čl. 10 odst. 3 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (tzv. procedurální směrnice) a § 23c písm. c) zákona o azylu], tím spíše ho tato povinnost stíhá v řízení o prodloužení doplňkové ochrany, kde nese důkazní břemeno výlučně.

[30] Ve stěžovatelově případě shledal žalovaný ve svém původním rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany z roku 2010 skutečné nebezpečí vážné újmy podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu [čl. 15 písm. b) kvalifikační směrnice] spočívající v mučení nebo nelidském či ponižujícím zacházení nebo trestání, a to v souvislosti s tím, že během svého, v té době již desetiletého, pobytu v ČR (opakovaně) žádal o azyl, resp. o mezinárodní ochranu. Tento závěr žalovaný opřel o informaci Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 28. 5. 2009, č. j. 108316/200-LPTP, z níž plyne, že pověřený pracovník zastupitelského úřadu v Taškentu na otázku položenou žalovaným, zda je obava stěžovatele, že by v případě návratu do země původu mohl být za podání žádosti o mezinárodní ochranu potrestán za vlastizradu, důvodná, odpověděl: *„Žadatel o udělení mezinárodní ochrany má odůvodněnou obavu z návratu do vlasti, neboť jsou známy případy občanů Uzbekistánu, kteří, když se navrátili do vlasti, čelili vyšetřování ze strany uzbeckých orgánů, z nichž mnohá skončila předáním obžaloby a odsouzením k trestu odnětí svobody.“* Na otázku, zda mu v Uzbekistánu hrozí postih za podání žádosti o mezinárodní ochranu, pak autor zmíněné informace reagoval takto: *„V Uzbekistánu de iure neexistuje žádný předpis, který by umožnil postihnout vlastního občana za to, že v jiném státě požádal o mezinárodní ochranu. De facto však uzbecká policie vždy najde nějaké ustanovení v trestním zákoně, které jí umožní žadatele o mezinárodní ochranu trestně stíhat.“* Dále na otázku, jaký je postoj uzbeckých státních orgánů vůči neúspěšným žadatelům o mezinárodní ochranu či zda jim hrozí nějaký postih, pak pověřený pracovník uvedl: *„Uzbečtí občané, kteří požádali v jiné zemi o azyl, status uprchlíka nebo jinou formu mezinárodní ochrany, považují uzbecké orgány za vlastizrádce, resp. za osoby, které s cílem pošpinit uzbecký režim a republiku jako takovou, záměrně uvedly v zahraničí nepravdivé nebo lživé údaje. Z tohoto důvodu hrozí neúspěšným žadatelům vráceným zpět do Uzbekistánu různé postihy, od psychického nátlaku až po vězení v závislosti na tom, jak je jejich jednání právně kvalifikováno. Jsou známy případy, kdy neúspěšní žadatelé o azyl byli odsouzeni k 15 letům vězení za zcela jiné trestné činy, o kterých tito žadatelé tvrdili, že je nikdy nespáchali.“* K otázce, jaký je postoj uzbeckých státních orgánů k osobám, které pobývaly v zahraničí delší dobu, pověřený pracovník konstatoval: *„Uzbecké státní orgány pozorně sledují prakticky každou osobu, která se vrátí do Uzbekistánu po delším pobytu v zahraničí.“* V rozhodnutí o udělení doplňkové

pokračování

ochrany navíc žalovaný zdůraznil, že stěžovateli udělil doplňkovou ochranu „*vzhledem k výše uvedenému a rovněž s přihlédnutím k jeho rodinné situaci a k faktu, že žadatel svoji vlast opustil již před deseti lety, přičemž jde o osobu příslušící k náboženské a etnické menšině, které by se jistě nepodařilo svůj návrat do vlasti po tak dlouhém pobytu v zahraničí utajit, správní orgán rozhodl o udělení doplňkového typu mezinárodní ochrany*“.

[31] Neprodloužení doplňkové ochrany v nyní napadeném rozhodnutí žalovaný odůvodnil závěrem, že v zemi původu stěžovatele došlo k takovým významným a dlouhodobým změnám, že ve vztahu ke stěžovatelem tvrzeným potížím již není další trvání doplňkové ochrany zapotřebí. Při tomto hodnocení žalovaný vycházel pouze z jím nově obstaraných zpráv o zemi původu. Vzhledem k citovaným důvodům, pro které byla stěžovateli doplňková ochrana původně udělena [obava, že by mohl být v případě návratu do země původu v souvislosti se svými žádostmi o azyl či mezinárodní ochranu a vzhledem k tomu, že by s ohledem na jeho dlouhodobý pobyt v ČR a příslušnost k etnické (ruská národnost) a náboženské menšině (pravoslavné vyznání) nebylo možné jeho návrat do země původu utajit, mohl být vystaven skutečnému nebezpečí mučení či nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestání], bylo nezbytné posoudit, zda byly uvedené okolnosti relevantními a aktuálními informacemi o zemi původu skutečně vyvráceny. Jinými slovy, bylo na žalovaném, aby prokázal, že se situace osob navracujících se do Uzbekistánu trvale změnila natolik, že již stěžovateli toto nebezpečí vážné újmy nehrozí (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 2. 2021, č. j. 7 Azs 249/2020-29).

[32] Je přitom namístě doplnit, že ačkoliv je v tomto ohledu odůvodnění původního rozhodnutí žalovaného o udělení doplňkové ochrany formulováno velmi stručně a ne zcela pregnantně, je třeba dát za pravdu městskému soudu v tom, že stěžovatelova národnost a náboženské vyznání nepředstavovaly samostatné důvody pro udělení doplňkové ochrany (což by ani nebylo možné, protože v případě závěru o pronásledování stěžovatele pro jeho etnickou příslušnost či vyznání by mu vznikl nárok na přednostní formu mezinárodní ochrany, tedy na azyl, nikoliv na doplňkovou ochranu), ale pouze okolnosti, které podle žalovaného vylučovaly (či spíše činily nepravděpodobnou) možnost, že by stěžovatel svůj návrat do země původu utajil, aby předešel skutečnému nebezpečí vážné újmy z toho důvodu, že v ČR žádal o azyl či mezinárodní ochranu. Nelze proto přisvědčit stěžovateli, že by městský soud v tomto směru nezákonně zúžil důvody udělení doplňkové ochrany.

[33] Nejvyšší správní soud je však na rozdíl od městského soudu toho názoru, že žalovaný své důkazní povinnosti ohledně existence trvalé a z hlediska důvodů pro udělení doplňkové ochrany dostatečně významné změny opět nedostál a nerespektoval tak právní názory vyjádřené v předchozích zrušujících rozsudcích správních soudů, neboť si k tomuto účelu neobstaral dostatečně relevantní, aktuální ani adresné informace o zemi původu.

[34] V napadeném rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany žalovaný uvedl celkem šest výše zmiňovaných informací o zemi původu. O situaci neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu v zahraničí, kteří se navrátili do Uzbekistánu, přímo informují pouze tři z nich. Z informace OAMP MV „*Uzbekistán. Bezpečnostní a politická situace v zemi. Vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv*“ ze dne 13. 3. 2024 plyne, že „*[u]zbeké zákony poskytují svobodu vnitřního pohybu, zahraničního cestování, emigrace a repatriace, přičemž vláda tato práva obecně dodržovala. Vnitřní pohyb a zahraniční cestování*

omezoval požadavek potvrzení registrace v místě bydliště. (...) Uzbekým občanům pobývajícím mimo území Uzbekistánu více jak 6 měsíců je doporučeno registrovat se na příslušném zahraničním zastoupení“. V informaci MZV ČR „Uzbekistán. Situace neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti. Návrat do vlasti po dlouhodobém pobytu v zahraničí“ ze dne 3. 8. 2022 odpověděl pověřený pracovník zastupitelského úřadu v Taškentu na otázku žalovaného, jaká je situace neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu v případě návratu do Uzbekistánu, tak, že zastupitelský úřad „nedisponuje bližšími informacemi o situaci neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu. Dle platné legislativy žádný postih nehrozí“. Na otázku, zda jsou tyto osoby znevýhodňovány, pověřený zaměstnanec poskytl následující odpověď: „V Uzbekistánu dochází k postupnému uvolňování represivních opatření státu ve vztahu k občanům, kteří se museli z různých důvodů vrátit ze zahraničí do vlasti. V případě, že byla tato osoba stíhána nebo obviněna v UZ, je postup státu vůči této osobě po návratu nekompromisní. Velmi tvrdý je postup zejména vůči odpůrcům režimu, kritikům státu z řad ochránců lidských práv, bloggerů, kteří se dostali pod drobnobled bezpečnostních složek, apod.“ Na otázku k obecné situaci navrátilců do Uzbekistánu dále pověřený pracovník odpověděl, že v této zemi „proběhla řada reforem, jako např. zrušení výjezdních víz. Z tohoto důvodu nemá stát detailní přehled o pobytech svých občanů v zahraničí. Neexistuje povinnost registrace na seznamu občanů žijících dlouhodobě v zahraničí na ZÚ UZ v zahraničí. Počet UZ občanů dlouhodobě žijících v zahraničí je vysoký“. V informaci MZV ČR se stejným názvem, nicméně ze dne 10. 1. 2024, reagoval pověřený pracovník zastupitelského úřadu na stejné otázky takto: „Odpovědi na výše položené otázky se výrazně liší v závislosti na tom, o jakou osobu přesně jde, resp. zda jde o osobu, která je pro uzbeký režim skutečně „nepohodlná“ a „nevyhovující“, nebo jde o osobu, která (navzdory svým prohlášením) o mezinárodní ochranu požádala čistě z ekonomických důvodů. Prvně zmíněným osobám se po návratu do Uzbekistánu může stát doslova cokoliv, navzdory všem zákonům, slibům či deklaracím. Pokud jde o „běžné“ neúspěšné žadatele o mezinárodní ochranu v EU, ZÚ Taškent (ani po konzultaci s kolegy ze ZÚ jiných zemí EU či s představitelkou FRONTExu) nedisponuje žádnými informacemi o tom, že by tito lidé po návratu do Uzbekistánu podléhali nějakým zvláštním postihům, znevýhodňování či diskriminaci ze strany státních orgánů či soukromých osob. Obecně je situace občanů Uzbekistánu po návratu do vlasti po dlouhodobém pobytu v zahraničí velmi obtížná, především z hlediska obživy: zatímco v zahraničí měli v drtivé většině jistotu lidsky důstojného příjmu (zaměstnaná či jiné druhy podpory), o kterých se nezřídka dělili se svými rodinami v Uzbekistánu, po návratu do vlasti nemají prakticky nic. Vzhledem k ohromné míře nezaměstnanosti v zemi jsou pak jejich šance na nalezení dobrého pracovního zařazení spíše nízké – avšak podobná situace by mohla nastat i v případě, že by do zahraničí vůbec neodcestovali.“

[35] Žalovaný si tedy po opětovném zrušení jeho rozhodnutí, tentokrát městským soudem, v nyní posuzované věci k dané rozhodné otázce obstaral pouze jím vyhotovenou kratičkou informací k obecné bezpečnostní a politické situaci v Uzbekistánu a dále neméně stručné informace MZV (zastupitelského úřadu v Taškentu) k osobám navracejícím se do Uzbekistánu, které poskytují pouze strohé odpovědi pracovníka (či pracovníků) daného zastupitelského úřadu na otázky položené žalovaným. Tyto informace vůbec (patrně i z důvodu neproškolení pracovníků zastupitelského úřadu v problematice zpracování informací o zemích původu) neobsahují odkazy na zdroje, z nichž vycházejí (s výjimkou nekonkrétní zmínky o jakýchsi konzultacích se zastupitelskými úřady jiných členských zemí EU v Taškentu či s nejmenovanou představitelkou unijní agentury FRONTEx), a ani v dalších ohledech neodpovídá standardům EUAA či UNHCR pro zpracování informací o

pokračování

zemích původu (které se sám žalovaný v jím zpracovaných informacích o zemi původu snaží dodržovat), což již Nejvyšší správní soud ve vztahu k tímto způsobem zpracovaným informacím kritizoval (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2024, č. j. 5 Azs 141/2023-30; to, že v jiném svém rozhodnutí, konkrétně v městském soudem zmiňovaném rozsudku ze dne 19. 7. 2024, č. j. 5 Azs 312/2023-42, Nejvyšší správní soud vyhodnotil jinou informaci o jiné zemi původu zpracovanou jiným zastupitelským úřadem jako dostatečně důvěryhodnou, nic na výše uvedených závěrech nemění; nejde o to, že by zastupitelské úřady nebyly apriori způsobilé takové informace zpracovávat, ale o to, jakým způsobem a v jaké kvalitě tak činí). Není ani zřejmé, kým konkrétně jsou informace vypracovány, přičemž městský soud se patrně mylně domnívá, že se na nich podílí ředitel Odboru lidských práv a transformační politiky MZV, ačkoliv ten vystupuje toliko jako zprostředkovatel komunikace žalovaného se zastupitelským úřadem (jak je zmíněno i v uvedeném rozsudku zdejšího soudu ze dne 19. 7. 2024, č. j. 5 Azs 312/2023-42).

[36] Tyto neúplné a neověřené informace nedostačují k tomu, aby žalovaný unesl důkazní břemeno ohledně prokázání natolik významné a trvalé změny poměrů žadatelů o mezinárodní ochranu a dalších navrátilců do Uzbekistánu, která by vedla k závěru, že stěžovateli již v případě tohoto návratu nehrozí skutečné nebezpečí vážné újmy. Nevyšší správní soud přitom souhlasí s městským soudem, že pokud vezmeme v úvahu i starší, žalovaným ovšem nyní opomenuté, podrobnější a řádně ozdrojované informace zejména skandinávských institucí Lifos a LANDINFO (opírající se mj. o tzv. *fact-finding missions*, tedy cesty podniknuté pracovníky těchto institucí do Uzbekistánu za účelem sběru informací o zemi původu), tak, i přes značnou nejednoznačnost všech dosud shromážděných informací, lze přece jen dovodit postupné uvolňování původně velmi represivního uzbeckého režimu, a to od nástupu nynějšího prezidenta Mirzijojeva do tohoto úřadu v roce 2016, a tento proces dle shromážděných informací stále pokračuje, byť dosud ani zdaleka nedosáhl alespoň minimálně přijatelného lidskoprávního standardu. Naopak, v dané zemi nadále dochází k velmi závažnému porušování základních práv, včetně mučení, nelidského či ponižující zacházení či trestání mj. vězněných osob, byť již nikoliv v tak „pandemickém“ rozsahu, jako tomu bylo za dlouholetého „panování“ předchozího prezidenta Karimova. Toto uvolnění se projevuje i postupným omezováním kontroly uzbeckých občanů, kteří cestují do zahraničí a kteří se případně vracejí po delším pobytu v cizině zpět, včetně těch, kteří v jiném zemi požádali o azyl či mezinárodní ochranu. Zejména v osobách, které odešly do zahraničí za prací, již uzbecký režim bez dalšího nespátřuje své nepřátele, ostatně finanční prostředky, které dané osoby posílají z tohoto svého výdělku do Uzbekistánu, představují pro tamní nevýkonnou ekonomiku vítaný zdroj příjmů. Spíše se proto uzbecké úřady při kontrole navrátilců, a případných následných represích vůči nim, zaměřují na některé „rizikové“ skupiny, jako jsou političtí či občanskí aktivisté, novináři, blogeri a další veřejně činné osoby (s nimž nadále zacházejí velmi nekompromisně), nebo na skupiny, které podle názoru uzbeckých úřadů mohou být tamnímu režimu nebezpečné z jiných důvodů. Může se jednat např. o mladé muže muslimského vyznání podezírané z toho, že během svého pobytu v některých zemích mohli projít islamistickou radikalizací. Je zřejmé, že stěžovatel nepatří do žádné z těchto zmiňovaných skupin, přičemž z dosud shromážděných informací nevyplývá, že by jednou z těchto rizikových skupin měli být bez dalšího všichni etničtí Rusové či všechny osoby vyznávající pravoslaví, byť ani těmto otázkám žalovaný nevěnoval odpovídající pozornost.

[37] Na druhé straně je třeba mít na paměti, co konstatovala již opakovaně zmiňovaná informace Lifos ze dne 14. 12. 2020: *„Celkem vzato nebyl zjištěn žádný důvod pro vyvození závěru, že všichni navrátilci – žadatelé o azyl, kteří v minulosti nevzbudili pozornost uzbeckých úřadů, riskují, že budou vystaveni represáliím kvůli tomu, že požádali o azyl. Je však nutné zdůraznit, že Uzbekistán je jedním z nezkorumpovanějších států světa, pro který je příznačná nepředvídatelnost a svévolnost. Přestože lze najít některé příklady, je obtížné tvrdit, jaký profil by mohl vzbudit zájem úřadů. Bylo nanejvýš obtížné identifikovat faktory nebo ukazatele, které by bylo možné použít pro předběžné posouzení rizik. Zdá se, že svévolnost je téměř všeobecná a oportunistické jednání vede k tomu, že prakticky každý, kdo pobýval delší dobu v zahraničí, může být po svém návratu do Uzbekistánu potenciálním terčem.“*

[38] Tato nejistota ohledně situace „běžných“ žadatelů o mezinárodní ochranu při jejich návratu do země původu po delším pobytu v zahraničí, přetrvávající dle citované informace i v roce 2020, vedla městský soud k tomu, aby i druhé rozhodnutí žalovaného o neprodloužení doplňkové ochrany zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, přičemž žalovaného zavázal k tomu, aby k této otázce doplnil dokazování dalšími informacemi o zemi původu, které by potvrdily, či vyvrátily, že zmiňovaný liberalizační proces v dané oblasti skutečně již dospěl do bodu, kdy by bylo možné konstatovat, že stěžovateli skutečné nebezpečí vážné újmy v podobě mučení, nelidského či ponižujícího zacházení již v případě návratu do Uzbekistánu nehrozí. Tomuto úkolu však, jak již bylo opakovaně zdůrazněno, žalovaný opět nedostal (přičemž obdobné deficity žalovanému vytýkal v předcházejícím zrušujícím rozsudku již Nejvyšší správní soud, takže řízení o stěžovatelově žádosti o prodloužení doplňkové ochrany podané v roce 2017 „se táhne“ již více než 8 let), neboť jeho nově shromážděné informace o zemi původu vypracované zastupitelským úřadem v Taškentu, na něž v tomto ohledu žalovaný výlučně spoléhá, nejsou pro své, výše konstatované, deficity způsobilé zmiňované pochybnosti ohledně situace stěžovatele v případě jeho návratu do země původu v rozumné míře odstranit. Bude třeba, aby si žalovaný v dalším řízení obstaral případnou aktualizaci uvedené zprávy Lifos, bude-li k dispozici, případně jiné, svou kvalitou srovnatelné, aktuální informace o zemi původu, adresně zaměřené na danou otázku, po jejichž vyhodnocení bude teprve možné dosud předčasné závěry o dostatečně významné a trvalé změně okolností v zemi původu buďto potvrdit, anebo, budou-li pochybnosti o této změně i nadále přetrvávat, bude třeba rozhodnout ve prospěch stěžovatele, tedy ve prospěch prodloužení jeho doplňkové ochrany.

[39] Vzhledem k uvedenému závěru se již Nejvyšší správní soud nezabýval některými dílčími kasačními námitkami směřujícími proti vybraným argumentům městského soudu. Pouze pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že pokud stěžovatel namítá, že se městský soud dostatečně nezabýval tím, zda by neprodloužení doplňkové ochrany nepřiměřeně zasáhlo do jeho soukromého a rodinného života, je nezbytné konstatovat, že stěžovatelovy osobní a rodinné vazby na území ČR nemohou být podle recentní judikatury Nejvyššího správního soudu i Soudního dvora důvodem pro udělení, a tedy ani prodloužení doplňkové ochrany. Dřívější judikatura Nejvyššího správního soudu vycházela z toho, že nárok na doplňkovou ochranu podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu měl žadatel, jemuž hrozilo skutečné nebezpečí, že by nikoliv až dlouhodobější zákaz jeho pobytu na území ČR, ale již samotné jeho vycestování z tohoto území bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR, nejčastěji s respektováním práva na soukromý a rodinný život dle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu

pokračování

ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008-71, ze dne 25. 1. 2013, č. j. 5 Azs 7/2012 28, publ. pod č. 2836/2013 Sb. NSS, ze dne 18. 6. 2021, č. j. 5 Azs 162/2020-47, ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 Azs 15/2013-35, či ze dne 7. 4. 2021, č. j. 7 Azs 248/2020-27). V usnesení ze dne 15. 2. 2024, č. j. 7 Azs 186/2022-48, publ. pod č. 4589/2024 Sb. NSS, ovšem rozšířený senát Nejvyššího správního soudu dovodil, že ačkoli český zákonodárce při vložení institutu doplňkové ochrany do zákona o azylu patrně mínil důvod pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu (nad rámec definice vážné újmy dle čl. 15 kvalifikační směrnice) pojmout širěji, je možné (a tudíž nutné) toto ustanovení vyložit konformně s čl. 3 kvalifikační směrnice, a to tak, že „*doplňkovou ochranu na základě § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu bylo v souladu s provedeným výkladem možné udělit v případech, kdy (i) by žadateli v případě jeho vycestování z ČR hrozila v jeho státě původu vážná újma, přičemž (ii) její intenzita nemusela dosahovat intenzity uvedené v § 14a odst. 2 písm. a) až c) zákona o azylu a (iii) s ohledem na hrozbu této vážné újmy by vycestování cizince znamenalo porušení mezinárodních závazků ČR*“ (důraz doplněn). Následně Soudní dvůr v rozsudku ze dne 5. 6. 2025, *Nuratau*, C-349/24, ECLI:EU:C:2025:397, v odpovědi na předběžnou otázku Krajského soudu v Brně, jež se ve své podstatě týkala správnosti výkladu čl. 3 kvalifikační směrnice ze strany rozšířeného senátu, citovaný právní názor rozšířeného senátu nepřekonal.

[40] Na základě tohoto judikturního obratu, který Nejvyšší správní soud podrobně popsal v rozsudku ze dne 30. 6. 2025, č. j. 5 Azs 385/2021-82, na nějž tímto odkazuje, je tedy nutné konstatovat, že za situace, kdy stěžovatel si založil svůj osobní a rodinný život v České republice, nikoli v zemi původu, by se případná újma, která by mu vznikla v důsledku vycestování na jeho právech na soukromý a rodinný život a která by případně znamenala porušení závazků České republiky vyplývajících z čl. 8 Úmluvy, primárně týkala jeho situace na území České republiky, nikoli v zemi původu. Nemohla by proto představovat vážnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023, jak je toto ustanovení vykládáno citovanou recentní judikaturou. Stěžovatelova rodinná situace tedy nemůže být relevantní z hlediska důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, a to ani z hlediska důvodů pro případné prodloužení doplňkové ochrany, tentokrát podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023, byť se toto ustanovení dle čl. II odst. 1 zákona č. 173/2023 Sb., jímž byl s účinností od 1. 7. 2023 novelizován mj. zákon o azylu, i na nyní posuzované řízení (zahájené dne 14. 8. 2017) použije.

[41] Zároveň je zřejmé, že stěžovatelův osobní ani rodinný život nepředstavuje ani závažné okolnosti (resp. naléhavé důvody) pro odmítnutí ochrany země původu ve smyslu § 17a odst. 2 věty druhé zákona o azylu (čl. 16 odst. 3 kvalifikační směrnice), neboť ty by musely být podloženy právě předchozí vážnou újmou v zemi původu, což není tento případ.

[42] Proto není vadou řízení ani skutečnost, že městský soud stěžovatele v rámci soudního jednání nevyslechl, neboť stěžovatelem uváděné skutečnosti vztahující se k jeho soukromému a rodinnému životu na území České republiky, které navíc nijak blíže v žalobě ani v kasační stížnosti nespecifikoval, by na uvedených závěrech nemohly nic změnit.

[43] Skutečnost, že stěžovatelův osobní ani rodinný život na území ČR nenaplnuje podle aktuální judikatury důvody pro udělení ani prodloužení mezinárodní ochrany, však bez dalšího neznamená, že není hoden vůbec žádné právní ochrany. V jednotlivých řízeních

podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále „jen zákon o pobytu cizinců“), musí příslušné správní orgány zvažovat přiměřenost dopadů rozhodnutí, jež má být v takovém řízení přijato, do soukromého a rodinného života daného cizince. Jak vyplývá mj. též ze zmiňovaných rozhodnutí rozšířeného senátu i Soudního dvora, uvedené by muselo platit i pro případ, že by stěžovateli ani novým rozhodnutím žalovaného nebyla doplňková ochrana prodloužena a stěžovateli by se zároveň nepodařilo získat jiný pobytový titul, a přesto by nadále pobýval na území ČR neoprávněně, rovněž o řízení o jeho návratu, tedy o řízení o správním vyhoštění či o uložení povinnosti opustit území ČR, resp. území členských států EU a některých dalších evropských zemí. Jedině v kontextu těchto řízení dle zákona o pobytu cizinců by mohla být relevantní též zmiňovaná trestní minulost stěžovatele. V nyní posuzovaném řízení o prodloužení doplňkové ochrany za situace, kdy žalovaný ve svých předchozích rozhodnutích nevyhodnotil, že by trestné činy, za něž byl stěžovatel odsouzen, odůvodňovaly (jinak obligatorní) použití vylučující klauzule dle § 15a odst. 1 písm. b) nebo d) zákona o azylu [čl. 17 odst. 1 písm. b) nebo d) kvalifikační směrnice] a kdy na věc stěžovatele nedopadají důvody pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, ve znění účinném do 30. 6. 2023, tato jeho trestní minulost relevantní není.

IV.

Závěr a náklady řízení

[44] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, a proto dle § 110 odst. 1 s. ř. s. rozsudek městského soudu zrušil. Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského (městského) soudu, a pokud již v řízení před krajským (městským) soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského (městského) soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s., ve znění účinném do 31. 12. 2025, srov. čl. XI odst. 3 zákona č. 314/2025 Sb., jímž byl s účinností od 1. 1. 2026 novelizován mj. soudní řád správní]. V dané věci by městský soud v souladu s vysloveným závazným právním názorem neměl jinou možnost, vzhledem ke zjištěným vadám správního rozhodnutí, než zrušit rozhodnutí žalovaného. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 s. ř. s., ve znění účinném do 31. 12. 2025, rozhodl tak, že sám rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V dalším řízení je žalovaný dle § 78 odst. 5 s. ř. s. [zčásti ve spojení s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s., ve znění účinném do 31. 12. 2025] vázán právním názorem vysloveným nejen v tomto zrušujícím rozsudku Nejvyššího správního soudu, ale i v předcházejících zrušujících rozsudcích Městského soudu v Praze ze dne 21. 9. 2023, č. j. 2 Az 2/2022-25, a Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 6. 2020, č. j. 10 Azs 428/2019-36.

[45] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským (městským) soudem. Stěžovatel měl ve věci úspěch a podle § 60 odst. 1 s. ř. s. by mu tedy příslušelo vůči neúspěšnému žalovanému právo na náhradu nákladů řízení.

[46] Stěžovatel byl ovšem ve smyslu § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v relevantním znění, osvobozen od placení soudního poplatku v řízení o žalobě i o kasační stížnosti. V řízení o žalobě i o kasační stížnosti byl však stěžovatel zastoupen Mgr. Bc. Filipem Schmidtem, LL. M. Stěžovateli tedy náleží náhrada nákladů

pokračování

spojených s tímto zastoupením, přičemž pro určení její výše se použije v souladu s § 35 odst. 2 s. ř. s. vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“).

[47] Od 1. 1. 2025 nabyla účinnosti vyhláška č. 258/2024 Sb., kterou se mění advokátní tarif, nicméně dle čl. II. vyhlášky č. 258/2024 Sb. platí, že za právní služby poskytnuté přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky přísluší advokátovi odměna podle advokátního tarifu ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky.

[48] Náklady stěžovatele tedy odpovídají odměně advokáta ve výši 2 x 3 100 Kč za dva úkony právní služby dle § 11 odst. 1 písm. a) a d) ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bodem 5 advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2024 (převzetí a příprava právního zastoupení a sepsí žaloby), a dále v paušální náhradě jeho hotových výdajů za tyto dva úkony ve výši 2 x 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2024).

[49] Za úkony právní služby dle § 11 odst. 1 písm. d) a g) advokátního tarifu provedené po 31. 12. 2024 (účast na jednání před soudem dne 3. 3. 2025 a podání kasační stížnosti včetně jejího doplnění) náleží stěžovateli dle § 9 odst. 5 a § 7 bodu 5 advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 1. 2025, náhrada nákladů řízení odpovídající odměně advokáta ve výši 2 x 4 620 Kč a paušální náhradě jeho hotových výdajů ve výši 2 x 450 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 1. 2025).

[50] K tomu je nezbytné přičíst částku připadající na DPH ve výši 21 %. Celkem tedy přísluší stěžovateli náhrada nákladů řízení ve výši 20 497 Kč. K úhradě této částky stanovil Nejvyšší správní soud žalovanému přiměřenou lhůtu.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 30. ledna 2026

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu